

Motion till riksdagen 2020/21:178

av Ilona Szatmari Waldau m.fl. (V)

Polisutbildning och polisforskning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att polisutbildningen blir en högskoleutbildning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheterna att skapa fler ingångar till polisutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge rekryterande myndighet i uppdrag att utvärdera psykologintervjuerna och antalet orter för provningarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheterna att inrätta ett institut för polisvetenskaplig forskning och tillkännager detta för regeringen.

Polisutbildning och polisforskning

Vänsterpartiet har länge arbetat för att polisutbildningen ska bli en högskoleutbildning med yrkesexamen. Det är viktigt att specialistkompetens inte bara inhämtas utifrån utan att även kompetensen inom poliskåren höjs. Forskning och samverkan med andra utbildningsområden i kombination med en stark koppling till den polisiära verksamheten krävs för att bl.a. utveckla mer effektiva arbetsmetoder som är anpassade till dagens krav på polisen. I den här motionen presenterar vi ett antal förslag på åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för en bättre utbildning och möjlighet till vidareutbildning och forskning.

Polisutbildningsutredningen har i sitt betänkande Polis i framtiden – polisutbildningen som högskoleutbildning (SOU 2016:39) bl.a. föreslagit att den nuvarande polisutbildningen ska omformas till en treårig högskoleutbildning. Till skillnad från vad majoriteten i justitieutskottet ansett vid tidigare behandling av våra motionsförslag ser vi inte att polisutbildningens praktiska inslag skulle hotas av att utbildningen blir en

högskoleutbildning (bet. 2018/19:JuU10 s. 63). Vår avsikt är inte att minska de praktiska momenten eftersom dessa är nödvändiga i polisens vardagliga arbete. Tvärtom tror vi på att förena teori med praktik. Socionomprogrammet, som innehåller praktiska moment och leder till en akademisk examen, kan tas som jämförelse. Fler karriärvägar inom Polismyndigheten öppnas upp för de studerande om utbildningen leder till en akademisk examen. Vidare stärks möjligheterna att forska efter avslutade studier. Fler karriärvägar och möjligheten till forskning kan också innebära att fler söker till polisutbildningen. Under perioden 2015–2019 lämnade fler än 2 100 poliser yrket utan att gå i pension. Skälen för att lämna anställningen som polis är ofta relaterade till arbetsmiljö och möjligheterna till karriär- och löneutveckling. Att arbeta i yttre tjänst är slitsamt både p.g.a. skiftarbete och utmanande arbetsuppgifter. Personalomsättningen inom Polismyndigheten är en bekymmersam utveckling som måste brytas. För oss är det viktigt att det finns tillräckligt många poliser och att de poliser som är verksamma har en bra arbetsmiljö, att kompetensförsörjningen och fortbildningsnivån är god och att nya arbetsmetoder för ett mer effektivt arbete utvecklas.

Även Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi, anser i rapporten Polisens prestationer – en ESO-rapport om resultatstyrning och effektivitet (rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2010:3) att en högskoleutbildning för poliser bl.a. skulle underlätta den polisiära verksamhetens forskningsanknytning. Poliser som utbildas på en högskola med forskningsanknytning torde också, senare i arbetslivet, i större utsträckning kunna tillägna sig forskningsresultat och därmed kunna använda dessa för att utveckla sitt arbete.

Redan i dag utfärdar flera av högskolorna högskolepoäng för utbildningen eller har beslutat att göra det genom att införa polisiärt arbete som högskoleämne. Polisstudenterna kan med dessa poäng som grund studera vidare mot en högskoleexamen i polisiärt arbete. Själva polisutbildningen är dock en uppdragsutbildning som i sig inte genererar högskolepoäng. Formen uppdragsutbildning innebär också att polisutbildningen blir ett spår vid sidan om den vanliga högskolan där högskolorna på olika sätt arbetar med att integrera utbildningen.

Polisförbundet har gjort en undersökning bland unga vuxna som visar att en stor grupp som skulle kunna tänka sig att bli poliser väljer bort polisutbildningen eftersom den inte ger en akademisk examen.

Det finns många skäl för regeringen att presentera en proposition utifrån Polisutbildningsutredningens betänkande. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att polisutbildningen blir en högskoleutbildning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Antagningen till polisutbildningen

Det finns i dag svårigheter att få behöriga personer att gå vidare och ansöka till polisutbildningen. Många av de sökande underkänns också under processen. Av de 17 498 som ansökte inför vt 2020 var det enbart 651 personer som antogs till polisutbildningens 1 020 platser med start i januari 2020. De flesta föll ifrån för att de inte kallades till eller inte dök upp på provning. Över hälften av dem som klarade alla övriga tester föll ifrån på psykologintervjun. Någon utvärdering av om intervjuerna träffar rätt har inte gjorts.

Polismyndigheten arbetar aktivt för att få fler personer att antas till utbildningen. Bland annat har man förändrat antagningsprocessen och kortat tiden för antagningsbesked.

Vänsterpartiet vill se fler åtgärder för att få fler personer som både är lämpliga och klarar testerna att söka sig till polisutbildningen. Men att sänka kraven för att komma in på utbildningen är inte ett alternativ. Lämpligare är däremot att skapa fler ingångar till utbildningen. Alla som utbildas måste inte bli patrullerande poliser utan skulle i stället kunna utbilda sig t.ex. till it-utredare eller barnförhörare. Polisycket är brett och då bör också ingångarna till utbildningen vara det. Även här kan socionomprogrammet där det finns olika inriktningar fungera som exempel. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheterna att skapa fler ingångar till polisutbildningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Testerna görs i dag på två orter, Malmö och Stockholm. Ytterligare orter behövs för att underlätta för sökande. Psykologintervjun behöver utvärderas och granskas för att säkerställa att den släpper igenom rätt personer utan att stoppa dem som skulle kunna bli bra poliser. Regeringen bör därför ge rekryterande myndighet i uppdrag att utvärdera psykologintervjuerna och antalet orter för provningarna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Redan i dag pågår ett samarbete mellan Polismyndigheten och universitet och högskolor. Linnéuniversitetet och Umeå universitet är de universitet som har kommit längst i utvecklingen av polisvetenskapen, men övriga högskolor är på god väg. Vid Linnéuniversitetet finns redan ett forskningscenter. Flera olika universitet och högskolor är i olika processer när det gäller ansökan om att få meddela kandidatexamen osv. Vid polisprogrammet i Umeå bedrivs undervisning med inriktning idrott och hälsa, Polis-högskolan i Malmö har inriktning mot genusvetenskap, Borås högskola mot sjukvård och Södertörn mot socialt arbete. Vänsterpartiet delar uppfattningen som framförts av vissa högskolor att det borde bli möjligt att erbjuda en masterutbildning i polisvetenskap. Studenten skulle då läsa under tre år och sedan skriva en kandidatuppsats och sedan studera ytterligare två år och avsluta med en masteruppsats. En masterutbildning skulle underlätta uppbyggnaden av en forskarmiljö i ämnet polisvetenskap.

Polisrelaterad forskning

Många som ägnar sig åt polisrelaterad forskning i dag är kriminologer, psykologer och sociologer. Vänsterpartiet anser att det måste bli möjligt även för poliser att forska på yrkets metoder och arbetssätt i syfte att stödja utvecklingen av polisens resultat. Ämnet polisvetenskap bör bli den akademiska grund som polisutbildningen vilar på. Polisvetenskapen ska vara ett eget forskningsämne inom vilket poliser kan doktorera och forska. Om polisutbildningen blir en del av den reguljära högskolevärlden innebär det också att forskning och samverkan med andra utbildningsområden kan utvecklas. Vi vill även se över möjligheterna att inrätta ett institut för polisvetenskaplig forskning. Även Jerzy Sarnecki föreslår i sin rapport att polisen i betydligt större utsträckning än i dag ska bygga sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet. Bland annat bör polisen skaffa sig bättre kunskap om internationell kriminologisk forskning, inte minst forskningen om effektiva polismetoder. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i

syfte att se över möjligheterna att inrätta ett institut för polisvetenskaplig forskning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ilona Szatmari Waldau (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Daniel Riazat (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)